

Sinkaberg-Hansen AS
Postboks 134
7901 RØRVIK

Vår dato: 25.11.2019
Vår ref.: 201102381-22
Arkiv: 317/144.3Z

Deres dato:
Deres ref.:

Saksbehandlere:
Jan Henning L'Abée-Lund.
22 95 90 76 / lbl@nve.no

Vedtak om overtredelsesgebyr for brudd på konsesjonsvilkår om regulering av Saglivatnet og brudd på forskrift om internkontroll – Sinkaberg-Hansen AS, Bindal og Nærøy kommuner

Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) ilegger Sinkaberg-Hansen et overtredelsesgebyr på 8 mill. kr for brudd på vassdragskonsesjon av 2.2.2009 post 1 om reguleringsgrenser og vannuttak. Bruddet gjelder senking av vannstanden i Saglivatnet 0,64 m under laveste tillatte regulerte vannstand i perioden 17.2 - 21.4.2018.

Overtredelsesgebyret gjelder også for brudd på § 5 første ledd nr. 5 og nr. 8 i forskrift om internkontroll etter vassdragslovgivningen.

Vedtak om overtredelsesgebyr

NVE ilegger Sinkaberg-Hansen AS et overtredelsesgebyr for brudd på vassdragskonsesjon av 2.2.2009 post 1. Bruddet gjelder senking av vannstanden i Saglivatnet 0,64 m under laveste tillatte regulerte vannstand i perioden 17.2 - 21.4.2018, og brudd på § 5 første ledd nr. 5 og nr. 8 i forskrift om internkontroll etter vassdragslovgivningen (IK-vassdrag).

- Overtredelsesgebyret er fastsatt til 8 mill. kr.
- Overtredelsesgebyret forfaller i sin helhet til betaling 27.1.2020.
- Ved forsinket betaling kan Statens innkrevingsentral kreve rente etter forsinkelsesrenteloven. Dette følger av lov om Statens innkrevingsentral § 7.

Vedtaket har hjemmel i vannressursloven (vrl) § 60 a, jf. IK-vassdrag § 10.

Bakgrunn

Sinkaberg-Hansen AS (SBH) fikk ved vassdragskonsesjon 2.2.2009 tillatelse til regulering og vannuttak fra Saglivatnet. I konsesjonens post 1 fremgår at innsjøen kan reguleres 1,00 m mellom kote 50 og 49, og at maksimalt vannuttak er 40 m³/min (667 l/s). Naturlig vannstand er på kote 49,5.

E-post: nve@nve.no, Postboks 5091, Majorstuen, 0301 OSLO, Telefon: 22 95 95 95, Internett: www.nve.no

Org.nr.: NO 970 205 039 MVA Bankkonto: 7694 05 08971

Hovedkontor
Middelthunsgate 29
Postboks 5091, Majorstuen
0301 OSLO

Region Midt-Norge
Abels gate 9
7030 TRONDHEIM

Region Nord
Kongens gate 14-18
8514 NARVIK

Region Sør
Anton Jenssensgate 7
Postboks 2124
3103 TØNSBERG

Region Vest
Naustdalsvegen. 1B
6800 FØRDE

Region Øst
Vangsveien 73
Postboks 4223
2307 HAMAR

Januar og februar i 2018 var nedbørfattige og kalde i Midt-Norge. I slutten av februar tok NVE derfor kontakt med flere settefiskanlegg i regionen og ba om en situasjonsrapport for anleggenes vannmagasin. Vi ønsket samtidig å gjøre anleggseierne oppmerksom på den spesielle situasjonen slik at nødvendige vannbesparende tiltak kunne settes i verk.

- 26.2.2018 NVE ba i e-post om å få informasjon om vannstanden i Saglivatnet.
- 27.2.2018 SBH sendte søknad om tillatelse til å senke vannstanden under LRV frem til 1.5.2018. Det ble opplyst om at måling av vannstanden samme dag, dvs. 27.2.2018, var på laveste tillatte regulerte vannstand (LRV). Siste dato for overløp fra Saglivatnet var 12.1.2018. SBH skrev i søknaden: «*Etter denne datoen er vannet nedtappet, og i dag ligger vi dessverre omkring LRV. Vi har beklageligvis ikke avdekket dette tidligere, men dette er en problemstilling som normalt sett ikke er et tema (historikken tilsier at det er tilstrekkelig vann gjennom denne perioden av året).*» Det ble videre opplyst om at vannuttaket var 38 m³/min og at 200 000 fisk skulle leveres 10-12 dager senere. Vanntilførselen til samtlige smoltkar skulle reduseres og dette ville bli løpende vurdert opp mot fiskevelferd. Det ble ikke informert om hvor mye vanntilførselen skulle reduseres.
- 28.2.2018 NVE presiserte hvordan måling av vannstand skulle utføres.
- 1.3.2018 NVE gjentok ønsket om informasjon om vannstanden.
- 2.3.2018 SBH sendte informasjon om at vannstanden var 0,22 m under laveste tillatte regulerte vannstand (LRV).
- 5.3.2018 NVE oversendte veiledning om måling av vannstand på islagt vann da målemetoden som var benyttet ikke var i overensstemmelse med retningslinjene.
- 6.3.2018 SBH oversendte målinger av vannstanden som var 0,33 m under LRV. Samtidig ble målingen 2.3.2018 korrigert til 0,24 m under LRV. Det ble samtidig opplyst at vannstanden i gjennomsnitt hadde sunket med 2,25 cm pr døgn de siste fire døgnene.
- 14.3.2018 SBH sendte en oppdatert søknad om å senke Saglivatnet 0,90 m under LRV.
- 21.3.2018 NVE avslo søknaden med en begrunnelse om «*Vannuttaket har vært høyt over tid og bedriften har ikke hatt kontroll på vannstanden i Saglivatnet. Tiltak for å redusere vannforbruket ble derfor ikke satt i verk før vannstanden var godt under LRV.*»
- 4.4.2018 SBH opplyste om at vannstanden 19.3.2018 var 0,64 m under LRV og at den var 0,55 m under LRV 4.4.2018.
- 11.4.2018 SBH klagde på vedtaket om avslag om senking av Saglivatnet 0,90 m under LRV.
- 12.9.2018 OED opprettholdt NVEs vedtak.
- 16.1.2019 SBH opplyste at vannstanden i Saglivatnet var 0,55 m under LRV i uke 14 (2.4 – 8.4) i 2018 og 0,54 m under i uke 15. I uke 16 (16.4 – 22.4) steg vannstanden raskt slik at det ble overløp på dammen i løpet av uken.

NVE varslet overtredelsesgebyr 31.1.2019.

SBH uttalte seg til varselet om overtredelsesgebyr i brev av 15.2.2019. I brevet ble det lagt frem SBHs vannstandsmålinger for Saglivatnet fra 2017 og 2018. SBH skriver i brevet at det er riktig at Saglivatnet dessverre ble tappet under LRV, men selskapet er uenig i at det gir grunnlag for ileggelse av et overtredelsesgebyr.

SBH mener det ikke foreligger brudd på IK-vassdrag § 5 første ledd nr. 5 siden de «*protokollerte ukentlige og tilfredsstillende målinger av vannstanden i Saglivatnet i 2017 når det ikke var is, og i tillegg hadde vi løpende visuell observering av vassdraget i januar/februar 2018.*» De påpeker at vannstanden i Saglivatnet ble målt i hele 2017 i alle perioder det ikke var overløp over dammen. I januar 2018 ble tilkomsten til magasinet dårlig på grunn av is og snø. Overløpet over dammen ble registrert 12.

januar. Da det historisk ikke var opplevd perioder med lite vann i magasinet, vurderte SBH det tilstrekkelig med visuell observasjon av vannet i uke 1-8. SBH viser til den manuelle loggen for denne perioden, som sier det var overløp i uke 2. Neste loggførte vannstand er fra uke 9. SBH startet først med faktiske vannmålinger den 2.3 (som var siste virkedag i uke 9).

SBH skrev i svarbrevet at de hadde rutiner for å avdekke, rette opp og forebygge avvik, jf. § 5 nr. 8 i IK-vassdrag. De skrev at «vi iverksatte vannbesparende tiltak (faktiske tiltak) for å forhindre og begrense tapping under LRV, i tillegg til at vi ved søknad 2. mars 2018 (formelle tiltak) søkte om dispensasjon for å midlertidig kunne tappe ned vannet under den laveste reguleringsgrensen i denne ekstraordinære tørkeperioden.» De påpekte at det ut fra fiskevelferd er begrenset hvor hurtig og omfattende vannbesparende tiltak som kan iverksettes. I svaret fremlegges tall for når og hvor mye vannforbruket ble redusert:

- 28.2. ble forbruket redusert med 4 m³/min til 35 m³/min
- 13.3. ble forbruket redusert med 2 m³/min til 33 m³/min
- 19.3. ble 27 tonn biomasse levert. Dermed kunne forbruket reduseres til 30 m³/min

SBH mener at bedre overvåking ikke ville forhindre tapping under LRV. De sier det ikke er manglende etterlevelse av dokumentasjonskravet som førte til brudd på konsesjonskravet om LRV. «Brudd på konsesjonsvilkåret var en kombinasjon av ekstraordinært lite vanntilførsel til magasinet og det vannuttaket vi førte for å holde liv i den fisken som vi hadde i anlegget i den aktuelle perioden.» De mener det ikke er sannsynlig at en tidligere måling, avdekking eller protokollering ville avverget tapping under LRV i den aktuelle perioden.

Oppsummert vannstand i Saglivatnet og uttak av vann (max. tillatt vannforbruk er 40 m³/min):

Dato	Uke	Vannstand	Vannuttak (m ³ /min)
12.01	2	Overløp	Ca. 39
17.02	7	LRV?	35
02.03	9	0,24 under LRV	
06.03	10	0,33 under LRV	
13.03	11		33
19.03	12	0,64 under LRV	30
	13	0,46 under LRV	
04.04	14	0,55 under LRV	
	14	0,63 under LRV	
21.04	16	Overløp	

NVEs vurdering

Rettsregler som er brutt

NVE mener at SBH har overtrådt følgende bestemmelser:

1) Vassdragskonsesjonen av 2.2.2009 post 1 som lyder:

«Saglivatnet kan reguleres 1 m mellom kote 49 og 50.

...Maksimalt vannuttak skal ikke overstige 40 m³/min (667 l/s).

Vannforbruket skal måles og registreres og dokumenteres overfor NVE på forlangende.»

- 2) IK-vassdrag¹ § 5 første ledd nr. 5 og 8. Reguleringen av Saglivatnet har konsesjon etter vannressursloven og er derfor underlagt IK-vassdrag, jf. § 3. IK-vassdrag § 5 første ledd nr. 5 og 8 lyder:

«Den ansvarlige skal utarbeide og gjennomføre rutiner og prosedyrer som sikrer at krav fastsatt i eller i medhold av vassdragslovgivningen knyttet til miljø og sikkerhet er oppfylt. Internkontroll innebærer at den ansvarlige skal: [...]

5. foreta og protokollere de målinger og registreringer som er nødvendige eller pålagt for å sikre at anlegg og tiltak drives i samsvar med krav fastsatt i eller i medhold av vassdragslovgivningen,

8. utarbeide og gjennomføre rutiner for å avdekke, rette opp og forebygge avvik [...].»

Hjemmel og vilkår for overtredelsesgebyr

Hjemmelen for at NVE kan ilegge overtredelsesgebyr i denne saken er vrl² § 60 a og IK-vassdrag § 10. Vrl § 60 a første ledd første punkt lyder: «*Vassdragsmyndighetene kan ilegge overtredelsesgebyr til den som forsettlig eller uaktsomt overtrer eller medvirker til overtredelse av bestemmelser gitt i eller i medhold av denne lov*».

NVE fikk ved kgl.res. 6.3.2010 delegert myndighet til å ilegge overtredelsesgebyr etter vannressursloven § 60a.

NVE kan ilegge overtredelsesgebyr dersom det er dokumentert at den ansvarlige har brutt noen av bestemmelsene i vannressursloven eller vedtak i medhold av loven, og at handlingen/unnlåtelsen ble utført forsettlig eller uaktsomt. Det følger av vrl § 60a tredje ledd at også foretak kan ilegges overtredelsesgebyr.

Det er opp til NVE å avgjøre om vi vil ilegge overtredelsesgebyr når disse rettslige vilkår er oppfylt, jf. vrl § 60 a som angir hvilke hensyn det særlig skal legges vekt på i skjønnsutøvelsen.

Hvordan NVE vurderer de faktiske forholdene

For at NVE skal kunne ilegge overtredelsesgebyr, må vi kunne dokumentere at virksomheten har overtrådt lov eller forskrift. I denne saken mener NVE at det foreligger klar sannsynlighetsovervekt for at SBH har brutt:

- 1) Vassdragskonsesjonen av 2.2.2009, post 1
- 2) IK-vassdrag § 5 første ledd nr. 5 og nr. 8

Brudd på vassdragskonsesjon

Av vassdragskonsesjonen post 1 følger det eksplisitt at:

«Saglivatet kan reguleres 1 m mellom kote 50 og 49».

Ved vurderingen av om SBH har opptrådt i strid med konsesjonen av 2.2.2009 post 1, legger NVE til grunn innsendte vannstandsmålinger mottatt 2.3.2018, 6.3.2018, 4.4.2018 og 16.1.2019.

Det foreligger ingen vannstandsmålinger som forteller hvilken dato vannstanden i Saglivatnet nådde LRV. Første registrerte vannstand etter at det var overløp den 12.1.2018, var 2.3.2018. Vannstanden var da 0,24 cm under LRV. SBH skrev i sin søknad av 14.3.2018 om midlertidig tillatelse til å tappe ned Saglivatnet under LRV, at Saglivatnet ble tappet ned ca. 2,25 cm i døgnet mellom 2.3. og 6.3.2018. Data fra Metrologisk institutt fra det aktuelle området, viser at det i perioden fra 12.1. til 2.3.2018 var lite

¹ FOR-2010-1-10-28-1058 Forskrift om internkontroll etter vassdragslovgivningen (IK-vassdrag)

² LOV-2000-11-24-82 Lov om vassdrag og grunnvann (vannressursloven)

nedbør og at nedbøren kom som snø, dvs. at det var lite tilsig til Saglivatnet i perioden. Hvis vi legger dette og vannstandsmålingen som ble gjort 2.3.2018 til grunn, antar vi at vannstanden i Saglivatnet var nede på LRV omlag den 17.2.2018.

Ifølge de manuelle vannstandsmålingene konsesjonær sendte til NVE, sank vannstanden i Saglivatnet jevnt frem til søndag 19.3.2018 (uke 12) og var på det laveste 0,64 m under LRV. Deretter steg vannstanden til 0,46 m under LRV i uke 13, og sank igjen til 0,63 m under LRV i uke 14. I uke 15 steg vannstanden til 0,54 m under LRV for deretter å øke raskt til det ble overløp over dammen i uke 16 (16.4.-22.4.).

Nedbørdata fra Meteorologisk institutt for stasjonen Øksningøy som ligger litt nordøst for Saglivatnet, viser at det 19.4, 20.4, 21.4 og 22.4 kom henholdsvis 8,8, 7,8, 15,1 og 29,9 mm nedbør. Temperaturdata fra NVEs målestasjon *Første Aunvatn* sørøst for Saglivatnet, viser at temperaturen etter 12.4. stort sett var over null grader. Vi kan derfor anta at nedbøren kom som regn og bidro til at vannstanden i Saglivatnet var over LRV 21.4.2018.

På bakgrunn av de manuelle vannstandsmålingene, værforhold og nedtappingshastighet, mener NVE at vannstanden i Saglivatnet var lavere enn LRV i perioden 17.2 – 21.4.2018. Den laveste målte vannstanden innebærer en ulovlig nedtapping av Saglivatnet på 64 cm. NVE definerer det ulovlige volumet av vannuttak fra det tidspunktet vannstanden sank under LRV til Saglivatnet var på sitt laveste nivå den 19.3.2018. Bruddet på LRV varte frem til det var overløp over dammen (21.4.2018).

I denne saken mener NVE at det foreligger klar sannsynlighetsovervekt for at SBH brøt vassdragskonsesjonen post 1.

Brudd på forskrift om internkontroll § 5 første ledd nr. 5

NVE mener at det foreligger brudd på § 5 første ledd nr. 5 i forskrift om internkontroll etter vassdragslovgivningen (IK-vassdrag). Forskriften er gitt med hjemmel i vannressursloven (vrl) §§ 54 og 58, og stiller krav til internkontroll for vassdragsanlegg som har konsesjon etter vassdragslovgivningen. Bestemmelsen lyder:

«Den ansvarlige skal foreta og protokollere de målinger og registreringer som er nødvendige eller pålagt for å sikre at anlegg og tiltak drives i samsvar med krav fastsatt i eller i medhold av vassdragslovgivningen.»

Da NVE tok kontakt med SBH 26.2.2018 for å få tilsendt informasjon om vannstanden i Saglivatnet, ble det raskt klart at selskapet ikke kunne legge frem dette.

Selskapet hadde ikke etablert automatisk vannstandslogger i Saglivatnet. I mangel av dette hadde virksomheten heller ikke ført en systematisk manuell logg over vannstanden vinteren 2018.

I denne saken mener NVE at det foreligger klar sannsynlighetsovervekt for at SBH brøt IK-vassdrag § 5 første ledd nr. 5.

Brudd på forskrift om internkontroll § 5 første ledd nr. 8

NVE mener at det også foreligger brudd på § 5 første ledd nr. 8 i forskrift om internkontroll etter vassdragslovgivningen (IK-vassdrag). Bestemmelsen lyder:

«Den ansvarlige skal utarbeide og gjennomføre rutiner for å avdekke, rette opp og forebygge avvik.»

SBH avdekket ikke selv at vannstanden var under laveste tillatte regulerte vannstand for Saglivatnet før NVE spurte om informasjon om vannstanden. Bestemmelsen angir et objektivt krav til å utarbeide og

gjennomføre rutiner for å forebygge, avdekke og rette opp avvik fra krav i konsesjonen. Hendelsen avdekket også manglende kunnskap om måling av vannstand under is.

NVE legger med dette til grunn at SBH ikke hadde utarbeidet og gjennomført gode nok rutiner for å forebygge avvik knyttet til brudd på krav til reguleringsgrensene i Saglivatnet.

I denne saken mener NVE at det foreligger klar sannsynlighetsovervekt for at SBH brøt IK-vassdrag § 5 første ledd nr. 8.

Hvordan NVE vurderer de subjektive vilkårene ved overtredelsen

NVE kan bare ilegge overtredelsesgebyr når det er dokumentert at de ulovlige handlingene eller unnlatsene er utført forsettlig eller uaktsomt av en eller flere personer som handlet på vegne av foretaket. Vi kan ilegge overtredelsesgebyr selv om det ikke har vært mulig å finne ut nøyaktig hvilke personer som sto for overtredelsen. Dette gjelder også der det er flere personer som til sammen har overtrådt en regel. NVE kan ikke ilegge overtredelsesgebyr for såkalt force majeure eller hendelige uhell. Det fritar ikke for skyld at virksomheten ikke er kjent med de rettsreglene som er overtrådt.

Når en handling er utført med vitende og vilje, vil den være forsettlig. Forsett foreligger selv om virksomheten ikke er kjent med at handlingen er ulovlig. Den som handler i strid med kravet til forsvarlig opptreden på et område, er i utgangspunktet uaktsom. Uaktsomheten er grov når handlingen er svært klanderverdig og gir grunn til sterk bebreidelse.

SBH har opplyst at selskapet aldri har opplevd utfordringer med lite vann i magasinet i januar og februar. Av den grunn vurderte man det tilstrekkelig å observere vannstanden visuelt en periode etter at det var overløp den 12.1.2018. NVE ba om opplysninger om vannstanden den 26.2.2018. Dagen etter søkte SBH om tillatelse til å senke vannstanden under LRV frem til 1.5.2018. Det ble opplyst om at Saglivannet var nedtappet etter siste registrering av overløp, og at «*i dag ligger vi dessverre omkring LRV. Vi har beklageligvis ikke avdekket dette tidligere, men dette er en problemstilling som normalt sett ikke er et tema (historikken tilsier at det er tilstrekkelig vann gjennom denne perioden av året).*» Den reelle vannstanden var da ikke «omkring LRV», men godt under LRV. Dette må også ha vart en tid, ettersom SBH først ble oppmerksom på reell vannstand den 2.3.2018, og da var den 0,24 cm under LRV.

SBH opplyste 28.2.2018 at vannforbruket var 38 m³/min som tilsvarte 2 m³/min mindre enn det som var konsesjonens maksimale tillatte vannforbruk. SBH opplyste på dette tidspunktet at vanntilførselen til samtlige smoltkar skulle reduseres og at dette ville bli løpende vurdert opp mot fiskevelferd. Dere opplyste i svaret på varsel om overtredelsesgebyr 15.2.2019 at vannforbruket ble redusert med 4 m³/min til 35 m³/min den 28.2. (uke 9). En ytterligere reduksjon på 2 m³/min ble foretatt 13.3. (uke 11). Den siste reduksjonen fant sted 19.3. (uke 12) i forbindelse med levering av 27 tonn biomasse, og var da nede i 30 m³/s. NVE registrer at vannstanden steg midlertidig etter disse reduksjonene i uke 13, for så igjen å falle til nest laveste registrerte vannstand på 0,63 cm under LRV i uke 14. NVE legger derfor til grunn at reduksjonene i vannforbruk ikke var tilstrekkelige til å stabilisere forholdene i vannstanden. Forbruket av vann var dermed større enn tilsiget også etter at 27 tonn biomasse var levert.

NVE mener det foreligger brudd på IK-vassdrag § 5 nr. 5 og nr. 8. SBH kontrollerte ikke vannstanden i Saglivatnet i perioden 12.1 – 2.3.2018. Virksomheten skal til enhver tid ha oversikt over vannstanden i reguleringsmagasinet. Kun på denne måten kan de sette inn nødvendige tiltak om situasjonen skulle tilsa det. Vinteren 2018 skulle vise seg å bli kald og nedbørfattig. Dersom SHB hadde kontrollert vannstanden i Saglivatnet også etter uke 2, ville de bedre kunne forutse og planlagt for en periode med lavt tilsig. I stedet ble konsesjonskravet til LRV i Saglivatnet brutt uten at SHB var klar over det. Data fra Meteorologisk institutt fra det aktuelle området, viser at det i denne perioden var lite nedbør og at

nedbøren kom som snø, dvs. at det var lite tilsig til Saglivatnet. Data fra den nærliggende målestasjonen Øksningsøy, viste at nedbøren i januar og mars var blant de laveste målte i perioden 2000 – 2018. I februar var nedbøren den laveste målte i perioden. NVE mener at SBH ved å bruke tilgjengelige værprognoser ville sett at tilsiget til Saglivatnet var og ville fortsette å bli lavt. NVE mener at vær-situasjonen med kulde og lite tilsig tilsier at SBH skulle ha forstått at de måtte foretatt hyppige vannstandsmålinger i Saglivatnet for å følge med på vannressursen. Slik ville SBH kunne ha iverksatt vannbesparende tiltak tidligere enn 28.2. NVE mener derfor at SBH har brutt IK-vassdrag § 5 første ledd nr. 5.

Det at SBH ikke har hatt en automatisk vannstandslogger i Saglivatnet, gjør det desto viktigere å ha grundige rutiner for manuelle målinger og avlesninger. Den korte avstand fra settefiskanlegget til Saglivatnet, gjør det enkelt å foreta målinger. Det at selskapet ikke hadde kunnskap om måling av vannstand under is, viser at rutinen for manuelle målinger som SBH hevder å ha, ikke var tilstrekkelig for å dekke kravene i § 5 nr. 5 og nr. 8 i IK-vassdrag.

At situasjoner som den som oppsto i februar/mars 2018 kunne inntreffe, ble uttrykkelig vurdert og kommentert i konsesjonsbehandlingen av vannuttaket til settefiskanlegget i 2008-2009. SBH fikk 9.6.2008 konsesjon til regulering og uttak av vann fra Saglivatnet til produksjon av settefisk. Det ble gitt tillatelse til 1 m regulering og at maksimalt vannuttak i august og september var 40 m³/s og 25 m³/s resten av året. Etter klage fra SBH på konsesjonsvedtaket, omgjorde NVE tillatelsen i vedtak 2.2.2009 slik at maksimalt vannuttak kunne være 40 m³/s hele året. I klagebehandlingen og omgjøringen av tillatelsen ble det tatt inn følgende presisering: *«NVE mener at vi her har gjort selskapet tilstrekkelig oppmerksom på at et vannforbruk på inntil 40 m³/s vil være i overkant av det som kan påregnes at vassdraget kan bidra med i ugunstige år (tørrår). .... Selskapet bør derfor planlegge sitt vannforbruk med tanke på at vannressursen kan være begrenset enkelte år.»*

Situasjonen som oppsto i februar/mars 2018 kan tyde på at virksomheten hadde oversett sentrale vurderinger som lå til grunn da NVE endret konsesjonsvedtaket 2.2.2009. SBH har opplyst at vannforbruket i slutten av februar 2018 var nær det maksimalt lovlige uttaket av vann. Hydrologiske beregninger foretatt av NVE i forbindelse med konsesjonsprosessen i 2008, viste at perioder med lavt tilsig normalt inntreffer i perioden januar-mars og juli-august. Et slikt vannuttak på den kaldeste tiden og dermed perioden med normalt liten avrenning, indikerer derfor at virksomheten ikke hadde bevissthet på å ha et vannuttak med tanke på ugunstige perioder.

Alvoret i saken forsterkes ved at SBH har rapportert bevisst å ha hatt et overforbruk av vann for å sikre 27 tonn biomasse/200 000 individer. NVE mener dette er svært alvorlig.

NVE legger til grunn at senkningen av Saglivatnet er foretatt av ansatt(e) på vegne av SBH.

Ut fra dette mener NVE at reguleringen var utført grovt uaktsomt. Kravet til subjektiv skyld er dermed oppfylt i denne saken.

Bruk av overtredelsesgebyr i denne saken

Etter vrl § 60 a fjerde ledd skal det ved vurderingen av om overtredelsesgebyr skal ilegges *«særlig legges vekt på*

- a) *overtredelsens grovhet,*
- b) *om overtreder ved retningslinjer, instruksjon, opplæring, kontroll eller andre tiltak kunne forebygget overtredelsen,*
- c) *om overtredelsen er begått for å fremme overtrederens interesser,*
- d) *om overtreder har hatt eller kunne oppnådd noen fordel ved overtredelsen,*

- e) om det foreligger gjentakelse,
- f) overtrederes økonomiske evne.»

Overtreddelsens grovhet

Brudd på vassdragskonsesjonens reguleringsgrenser er alvorlig. Konsesjonen gir rett til å bygge og drive settefiskanlegget, men den gir også plikter. Konsesjonsordningen innebærer en omfattende prosess der virkningene av tiltaket beskrives og vurderes, og fordeler og ulemper veies opp mot hverandre. Vannet er en allmenn ressurs. Det er gjennom konsesjonsordningen, herunder konsesjonsvilkår, at vassdragsmyndighetene ivaretar allmenne interesser på vegne av samfunnet. Krav til reguleringsgrenser er et viktig krav i disse konsesjonene.

SBH er en stor, profesjonell settefiskprodusent. Konsesjonær er ansvarlig for å sette seg inn i og følge kravene i vannressursloven, forskrift og vassdragskonsesjonen.

Siden ferskvann er en avgjørende innsatsfaktor i settefiskproduksjon, er god kunnskap om hydrologien i vassdraget svært viktig. Dette innebærer bl.a. at historiske data om vannstand og vannforbruk lagres og brukes i produksjonsplanleggingen. Kunnskap om hydrologien innebærer også kompetanse på måling av vannstand.

Da SBH 28.2.2018 ble klar over at Saglivatnet var tappet under LRV, reduserte de vannforbruket, men vannstanden fortsatte å synke. Det var først ved betydelige nedbørmengder rundt 20.4. at vannstanden steg til over LRV. SBH opplyste i søknaden 27.2.2018 om midlertidig tillatelse til senking av Saglivatnet under LRV, at 200 000 fisk skulle leveres i løpet av 10-12 dager og at de da kunne redusere vannuttaket til 30 m³/min. Leveransen fant sted 19.3.2018. SBH valgte derfor å opprettholde et høyt vannuttak av økonomiske hensyn over to uker etter at de var klar over at vannstanden var 0,24 m under LRV. Selskapet tappet derfor Saglivatnet bevisst under LRV og gjorde ikke tiltak for å unngå dette før NVE ba om informasjon om vannstanden.

Det er den øvre delen av strandsonen som er mest produktiv i ferskvann. Akvatisk vegetasjon er avhengig av lys for å leve og forekomsten vil derfor avta med dypet. Den delen som ble tørrlagt februar/april 2018 befinner seg innenfor den mest produktive delen av denne sonen. Konsekvensen ble at den akvatiske vegetasjonen ble tørrlagt og dermed utsatt for frost og døde. Bunndyrproduksjonen er på lik linje med den akvatiske vegetasjonen høyest øverst i strandsonen. Organismer med liten eller uten egenbevegelse vil på tilsvarende måte bli innhentet av tørreleggingen og dø.

I prosessen som førte til at konsesjon ble gitt, kom det inn informasjon om at det er etablerte trekkveier for rein langs og over Saglivatnet om vinteren. Regulering av Saglivatnet vinterstid kan føre til usikker is og dermed påvirke reinens trekkveier. Vi kan ikke se at dette har vært problematisert ved den ulovlige senkingen av vannstanden i Saglivatnet.

Prosedyrer og rutiner skal sikre at kravene i vannressursloven og vassdragskonsesjonen overholdes under ulike hydrologiske forhold i vassdraget. SBH sa i sitt svarbrev 15.2.2019 at de hadde utarbeidet rutiner for kontroll av vannstand og vannforbruk. Det faktum at SBH ikke målte vannstanden i ukene 3 – 8 i 2018, viser at rutineene ikke ble fulgt, eller var mangelfulle. NVE mener at det er grunn til å tro at det var henvendelsen fra NVE i e-post av 28.02.2018 som fikk SBH til å ta opp igjen de manuelle målingene av vannstanden i Saglivatnet.

Det er som SBH korrekt påpeker, ikke satt krav om automatisk vannstandslogger i denne vassdragskonsesjonen. I mangel av dette må det gjennomføres manuelle registreringer slik at SBH kan dokumentere at kravet om reguleringsgrensene i vassdragskonsesjonen etterleves. Da NVE tok kontakt med SBH i e-post av 28.02.2018, kunne ikke SBH legge frem slik dokumentasjon. SBH har oversendt

logg for vannstandregistreringer for 2017 og 2018. Loggen viser at det ikke ble foretatt målinger i ukene 3 – 8 i 2018.

Kunne overtredere ved ulike tiltak ha forebygget overtredelsen

NVE mener SBH kunne ha forebygget overtredelsen ved å ha en fiskebiomasse i anlegget som var tilpasset vannressursen. Virksomheten kunne hatt gode nok rutiner for kontroll av reguleringsgrensen og iverksettelse av tiltak, og/eller ved å sørge for at rutinene ble fulgt. SBH manglet kompetanse på måling av vannstand på islagt vann. Dette kunne enkelt vært ordnet ved opplæring av ansatte eller ved innleie av kvalifiserte personer.

Er overtredelsen begått for å fremme overtreders interesser

Overtredelsen er begått for å opprettholde en tilstrekkelig vanntilførsel til fisken i anlegget selv om Saglivatnet var senket ut over det laveste tillate nivå. SBH ville mistet deler av produksjonen med smolt dersom vanntilførselen fra Saglivatnet ble skrudd av da vannstanden var senket til LRV. Det er derfor klart at SBH har hatt en betydelig økonomisk gevinst ved å senke vannstanden i Saglivatnet under grensen som er gitt i konsesjonen.

Har overtrederen hatt eller kunne oppnådd noen fordel ved overtredelsen

Overtreder har hatt en stor økonomisk fordel av overtredelsen. Dette kan belyses med virksomhetens egne opplysninger, men kan også beregnes ut fra gjeldende praksis.

Virksomhetens opplysninger

SBH opplyste i brev av 27.2.2018 at 200 000 smolt var planlagt levert ca. 10. mars. I svarbrevet på varsel om overtredelsesgebyr 15.2.2019 opplyste virksomheten at 27 tonn biomasse ble levert 19.3.2018. Det er grunn til å tro at de to leveransene er likeverdige på antall fisk. I så fall var gjennomsnittlig vekt pr. individ på 0,135 kg. Vannuttaket ble redusert til 30 m³/s i forbindelse med denne leveransen. Vannstandsmålingen etter 19. mars viste at reduksjonen i vannuttaket ikke var tilstrekkelig til å stabilisere vannstanden i Saglivatnet. Dette viser at opplysningene om leveransen kan betraktes som et konservativt tall på antall individer som det ulovlige vannuttaket ble brukt til å holde liv i.

Estimering av vannuttak

Uttaket av vann under LRV kan også benyttes til å estimere antall fisk. Saglivatnet har et overflateareal på 2,1384 km² (NVE Atlas). Antas det at arealet ved LRV er 95 % av overflatearealet (dvs. 2,0315 km²) gir en ulovlig nedtapping på 0,64 m et estimert volum på 1,2886 mill. m³. Det er antatt er vannstanden underskred LRV den 17.2. og at vannstand sank jevnt til 19.3. Dette gir en periode på 30 dager med ulovlig vannuttak. Dette gir et estimert gjennomsnittlig vannuttak på 29,8 m³/min. Ved å ta utgangspunkt i dette vannuttaket kan antall fisk beregnes.

Normalt vannforbruk som trengs for 1 kg fiskebiomasse er 0,25 l/min. Vannforbruket kan variere mellom 0,10 og 0,35 l/min. Lav vanntemperatur gir lave verdier, mens høy vanntemperatur og stressende forhold gir høye verdier. AKVAFORSK, SINTEF OG NIVA utarbeidet i 2006 en rapport som kartla tilgjengelige ferskvannsressurser for fremtidig produksjon av settefisk³. Denne rapporten opererer med median vannforbruk på 0,20-0,22 l/min pr. kg fisk gjennom året. Ved å benytte 0,25 l/min legger NVE seg på et konservativt nivå. NVE tar videre utgangspunkt i at fisken som var i anlegget hadde en gjennomsnittsvekt på 135 g.

Beregnet vannforbruk i perioden med ulovlig tapping av Saglivatnet vil da gi følgende anslag:

³ https://www.nofima.no/filearchive/tilgjengelige-ferskvannsressurser_resirkrapport-arne.pdf

$$29800 \text{ l/min} / 0,25 \text{ l/min} * \text{kg} / 0,135 \text{ kg} = 882 \text{ 960 individer}$$

NVE mener et realistisk, men konservativt estimat, er at SBH holdt liv i ca. 883 000 individer med den ulovlige tappingen fra Saglivatnet. Dette er ca. 25 % av årlig produksjon av smolt som i flg. SBH nettside er ca. 3,5 mill⁴ individer.

Estimering av netto fortjeneste

For å beregne netto fortjeneste har NVE benyttet datagrunnlag fra lønnsomhetsundersøkelsen for settefiskproduksjon for laks og regnbueørret som Fiskeridirektoratet publiserer på sin nettside⁵. Dataene er hentet ut 19.11.2019. NVE beregner, i tråd med tidligere vedtak, netto fortjeneste med utgangspunkt i brutto fortjeneste fratrukket variable kostnader som påløp i perioden med ulovlig vannuttak. Variable kostnader vil i dette tilfellet dreie seg om førkostnader. Denne beregningsmetoden er den samme som er beskrevet i forskrift om reaksjoner, sanksjoner med mer ved overtredelse av akvakulturloven⁶.

I 2018 var, ifølge lønnsomhetsundersøkelsen, gjennomsnittlig salgpris for smolt på landsbasis kr 13,59 og for Trøndelag kr 8,81. Vi benytter tall for Trøndelag i våre beregninger. Verdien av den ulovlige produserte biomassen beløper seg dermed til:

$$\text{kr } 7,780 \text{ mill. (883 000 individer} * 8,81 \text{ kr).}$$

Disse tallene skal fratrekkes de variable kostnadene. I nevnte lønnsomhetsundersøkelse er førkostnadene pr smolt i Trøndelag oppgitt å være kr 1,12. Førkostnadene blir dermed:

$$\text{kr } 990 \text{ 000 (883 000 individer} * 1,12 \text{ kr)}$$

Estimat på netto fortjeneste, som er salgpris fratrukket variable kostnader i perioden med ulovlig vannuttak, blir dermed kr 6,790 mill.

Sparte kostnader

Dersom virksomheten hadde valgt å avlive yngelen, hadde dette hatt en kostnad knyttet til selve avliven og transport av død fisk til godkjent anlegg. NVE har ingen kunnskap om hvor mye dette kan dreie seg om ut over at en betydelig fiskebiomasse skal destrueres. Vi har derfor ikke tatt hensyn til dette ved beregning av overtredelsesgebyret.

Foreligger det gjentakelse

NVE er ikke kjent med at det foreligger gjentakelse.

Overtreders økonomiske evne

NVE har innhentet økonomiske opplysninger om SBH fra www.purehelp.no, og selskapets økonomiske evne anses å være svært god. Alle tall i 1000 kr.

	2018	2017	2016	2015	2014
Driftsinntekter	2 437 529	1 670 050	1 970 072	1 317 286	1 037 372
Driftsresultat	272 232	88 751	196 993	98 004	69 467
Ordinært resultat	379 794	206 318	207 503	99 270	66 831
Resultatgrad (%)	11,17	5,31	10,00	7,44	6,70

⁴ <https://sinkaberghansen.no/produkter/>

⁵ <https://www.fiskeridir.no/Akvakultur/Statistikk-akvakultur/Loenksomhetsundersoekelse-for-laks-og-regnbueoerret>

⁶ FOR-2013-12-20-1675

Gjeldsgrad (%)	0,46	0,38	0,81	0,60	0,66
----------------	------	------	------	------	------

På bakgrunn av vurderingene ovenfor ser NVE ikke bruk av overtredelsesgebyr i denne saken som en uforholdsmessig eller urimelig reaksjon. Etter en samlet vurdering ilegges derfor Sinkaberg-Hansen AS et overtredelsesgebyr.

Overtredelsesgebyrets størrelse

Det følger av vannressursloven § 60 a fjerde ledd at ved utmåling av overtredelsesgebyr skal det ”*særlig legges vekt på*

- a) *overtredelsens grovhet,*
- b) *om foretaket ved retningslinjer, instruksjon, opplæring, kontroll eller andre tiltak kunne forebygget overtredelsen,*
- c) *om overtredelsen er begått for å fremme foretakets interesser,*
- d) *om foretaket har hatt eller kunne oppnådd noen fordel ved overtredelsen,*
- e) *om det foreligger gjentakelse,*
- f) *foretakets økonomiske evne.”*

Vi viser til vurderingene i avsnittet ovenfor om estimert fortjeneste. NVE har ved utmåling av overtredelsesgebyret i denne saken lagt særlig vekt på overtredelsens grovhet, herunder at handlingen er begått for å fremme foretakets interesser, og at SBH er en stor profesjonell aktør som til enhver tid skal ha oversikt over vannstanden i reguleringsmagasinet for å kunne etterleve konsesjonsgitte krav. SBH har hatt en betydelig økonomisk gevinst av den ulovlige nedreguleringen. I tillegg har SBH hatt besparelser som følge av at ulovlig produsert fisk ikke ble avlivet. I lys av vannressursloven er all fisk som er produsert ved hjelp ulovlig vannuttak å anse som ulovlig produsert fisk.

NVE har i vurderingen av økonomisk evne lagt vekt på at ilagt overtredelsesgebyr skal ha tilstrekkelig preventiv virkning og være følbare, samtidig som det ikke skal være urimelig eller uforholdsmessig.

For utmålingen av overtredelsesgebyrets størrelse har NVE lagt til grunn våre beregninger av netto fortjeneste for selskapet i perioden med ulovlig vannuttak. Beregningen gir en fortjeneste på kr 6,79 millioner kroner.

Etter en helhetsvurdering fastsetter NVE overtredelsesgebyret skjønnsmessig til 8 millioner kroner.

Om betaling av overtredelsesgebyr

Virksomheten skal betale overtredelsesgebyret til kontonummer 7694 05 08971 innen 27.1.2020. Innbetalt overtredelsesgebyr tilfaller statskassen. Faktura sendes som EHF.

Overtredelsesgebyr er tvangsgrunnlag for utlegg etter tvangsfullbyrdsloven⁷ § 7-2 bokstav e, jf. vannressursloven § 60 a annet ledd.

---

⁷ LOV-1992-06-26-86

Med hilsen

Ingunn Åsgard Bendiksen
direktør

Mari Hegg Gundersen
seksjonssjef

Dokumentet sendes uten underskrift. Det er godkjent i henhold til interne rutiner.

Vedlegg: Orientering om klageadgang